

KURIKKA SYVÄNOJANKYLÄ KUIVAMÄKI

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus

Ville Luho 1966

M
562 9

Kertomus Kurikan Syväojan kylän Kuivamäen
kivikautisen asuinpaikan kaivauksesta 18.7.-21.7.1966

Kertomukseen liittyvät löydöt KM 17078:1-70

1 karttaliite

valokuvat f. 33332-33338

Asuinpaikka sijaitsee Kurikan Syväojan kylässä mv. Yrjö Jussilan omistamalla Kuivamäellä, Kurikan kirkolta n. 4,6 km linnuntietä etelä-kaakkoon (SSO). Syksyllä 1964 oli maanviljelijänpoika Jorma Jussila löytänyt paikalta asuinpaikkaan viittaavia merkkejä (17078:67-68 - iskukivi ja kolme iskukiven kappaletta, kvartssia), kohdalta, joka kesällä 1966 oli heinäpeltona, mutta joka oli kaksi vuotta aiemmin ollut perunamaana. Käydessäni 12.7.1966 paikalla löysin heinäpellon viereiseltä perunamaalta sädekiviliuskeisen kaitataltan katkelman (17078:59), rikkonaisen hioimen (17078:60), hioimen kappaleen (17078:61) sekä joukon kvartsiesineitä ja -iskennäisiä (17078:62-65). Koska paikka osoittautui jo pikatarkastuksessa antoisaksi, päätin suorittaa sillä tarkempia tutkimuksia, mikä tapahtui Kurikan kunnan ja Kurikka-Seuran myötävaikutuksella ajalla 18.7.-21.7.1966. Apulaisinani toimivat opiskelijat Liisa Saalasti ja Helena Rinta-Paavola.

Asuinpaikka sijaitsee siis Kurikan kunnan Syväojan kylässä Kuivämäki-tilan perunamaalla, Syväojan kylästä Myllykylään päin johtavan maantien luoteispuolella, Jussilasta n. 950 m pohjoisluoteeseen (NNW) ja mainitusta maantiestä n. 100 m luoteeseen (maantien ja ko. pellon välissä on metsikkö). Asuinpaikkaan viittaavia merkkejä on löydetty myös maantien kaakkoispuolella olevalta Jussilan omistamalta ruispellolta (17078:69-70), sekin on Kuivämäkeä, mutta erillinen asuinpaikka kuin se, millä tutkimukset suoritettiin. Tuon aivan maantien laidassa sijaitsevan asuinpaikan keksi humekand. Lasse Laaksonen inventoidessaan Kurikan kiinteitä muinaisjäännöksiä.

562 9A

562 9B

Löytöpaikka oli, kuten sanottu, perunamaana. Sitä rajoitti luoteessa mäntymetsikkö. Rinne vietti koilliseen. Paikalla avattiin 112 m². Ruokamullan vahvuus oli 10-20 cm; sen alla oli keltaisen ruskea kivinen hiekka. Löydökset olivat osaksi ruokamultakerroksessa, osaksi sen alla olevassa hiekassa. Ruokamullan alla olleen koskemattomana säilyneen kivi-kautisen kulttuurikerroksen vahvuus vaihteli 5 cm:stä 30 cm:iin, ollen ohuinta kaivausalueen ylä- eli lounaisosassa ja vahvinta alueen koillisosassa.

Kiinteitä muinaisjäännöksiä paljastui vain yksi: pyöreä, n. 30 cm:n läpimittainen hiili-nokiläiskä, jonka vahvuus oli 6 cm. Se tuli näkyville kulttuurikerroksen pohjaosasta ruudussa I:4 n. 20 cm syvältä maanpinnasta. Kyseessä lienee paalunsija.

Löydöksiä kertyi seuraavasti:

tasataltoja	2 kpl
kivilajiesineiden katkelmia	2 "
hiointen katkelmia	3 "
saviastiain palasia	23 "

k v a r t s i a

satunnaismuotoisia kaapimia	4 "
lastukaapimia	1 "
säleydinesineitä	1 "
säleytimien kappaleita	1 "
säleydinlevyjä	1 "
säleiden katkelmia	3 "
iskukiviä	3 "
iskukivien kappaleita	4 "
käyttöjälkisiä iskennäisiä	4 "
iskennäisiä	183 "

kvartsiitti-iskennäisiä	1 "
-------------------------------	-----

limsiöiskennäisiä	1 "
-------------------------	-----

palaneita luunsiunja	53 "
----------------------------	------

Tasataltoista on toinen (17078:56) lähinnä ns. eteläsuomalaisista tyyppiä mutta normaalia kapeampi, eikä sen teränlaskukohta ole yhtä jyrkkä ja yhtä terävästi taattuva kuin varsinaisessa eteläsuomalaisessa tyypissä, mistä se eroaa myös kivilajiltaan. Se on näet tehty vihertävä harmaasta kivistä. - Toinen tasataltta (17078:58) on kapea, poikkileikkaukseltaan nelikulmainen ja vain terältä hiottu; kyljissä ja lappeilla on hiukan hiastua pintaa. Sekin on vihertävän harmaata kiveä.

Kivilajiesineiden katkelmista on toinen kaitateräisen tasataltan teräpuolisko (17078:59) ja toinen tuuramaisen kirveen teräpuoli (17078:57). Jälkimmäinen on pinnalta rapautunut, kiillepitoista harmaata kiveä, missä on isohkoja tummia rakeita tai kiteitä.

Hiointen kappaleista on yksi punertavaa hiekkakiveä (17078:61) ja kaksi vihertävää kvartsiittimaista (?) kiveä (17078:53,60).

Saviastian palasista on vain seitsemässä selvästi erottuvaa koristelua, loput ovat ulkopinnalta rapautuneita. Nissä erottuu kolmenlaista koristelukuosia: 1. lyhyitä pystysuoria kierrenuorapainanteita, jotka muodostavat astiaa horisonttaalisesti kiertäviä vöitä; kuopat on painettu kierrenuorapainanteiden päälle (17078:10,16). - 2. Leveähampaista kampaileima (?) painannetta; kuopat painettu muun koristelun päälle (17078:13). - 3. Ikäänkuin kaitataltan terällä tehtyjä horisonttaalisia vyöpainanteita, joiden päälle on painettu kuoppia (17078:47).

Astiat ovat olleet melko isokokoisia. Ainakin astiassa koristelukuosi 1 on ollut suora laita. Sen reuna on päältä tasainen ja vailla koristelua (17078:10). Monista palasista näkee, että astiat on koottu leveähköistä vöistä, jotka on liitetty toisiinsa "ponttaustekniikalla" (17078:12,13,47,51). Savi on karkeata; sekoitusaineena on käytetty hiekkaa ja kivi-siruja. Joissakin paloissa on savi sisältä mustaa (17078:16,51), ja joissakin paloissa on pinnalla hiukan punaväriä (17078:10,12). Yleisin värisävy on kellertävän harmaa.

Kaikki edellä kuvatut piirteet osoittavat, että kyseessä on varhainen kampakeramiikka, Äyräpään tyyllivaihe I:1. Tuossa suhteessa asuinpaikka liittyy Kurikassa aikaisemmin tutkittuihin asuinpaikkoihin (Keski-Jyrä,

Kaistila, Jäniskallio, Rajala-Puska, Vierikko) ja on siten kuudes Etelä-Pohjanmaalla tutkittu tyyllivaiheen I asuinpaikka. Kvartsiesineistö on vaatimatonta. Säleydinesine (17078:1) on ns. suorastirikittäisteräinen kaksoistasatalta. Säleytimen kappale on peräisin lattean sylinterimäisestä säleytimestä (17078:46). Säleydinlevy on isketty sylinterin muotoisesta säleytimestä (17078:8). Säleiden katkelmat (17078:32,41,64) ovat kaikki poikkileikkaukseltaan kolmiomaisia. Iskukivistä on kaksi (17078:49,68) luontaisia kvartsimukuloita, joita on sellaisinaan käytetty vasarakivinä; kolmas iskukivi on muodoltaan pitkäkäs (17078:67). Iskukivien kappaleista on yksi lohjennut pallomaisesta iskukivestä (17078:14). - Kvartsi on laadultaan enimmäkseen hyvää.

Limsiö- eli pii-iskennäinen (17078:18) on lastu pienestä pyöreähköstä mukulasta ns. Imatran kiveä.

Palaneet luunsirut vaikuttavat nisäkkäiden luilta; kalan nikamat ja ruodot niiden joukosta puuttuvat. Kaksi niistä saattaa olla luuesineen sirua (17078:26 - kaksi yhteen sopivaa pientä sirua, 17078:48).

Asuinpaikan kulttuurikerroksen alarajaa ei ole vielä määrätty, mutta asuinpaikan korkeus on ilmeisesti sama kuin tutkitun alueen alapuolella erottuvan heikosti muodostuneen rantakivikon korkeus eli 74,8 m ymp. (vaakittu 21.7.1966); kivikon alapuolella maa muuttuu tasaiseksi. Asuinpaikka sijaitsee tuon mukaan korkeammalla kuin aikaisemmin tutkitut Kurikan varhaiskämpakeramiset asuinpaikat. Onko se niitä myös arkeologisesti vanhempi ei ole tutkitun alueen pienuuden takia ratkaistavissa. Paikalla olisi suoritettava lisäkaivaus.

Helsingissä 12 p:nä tammikuuta 1967

Ville Luho
Ville Luho

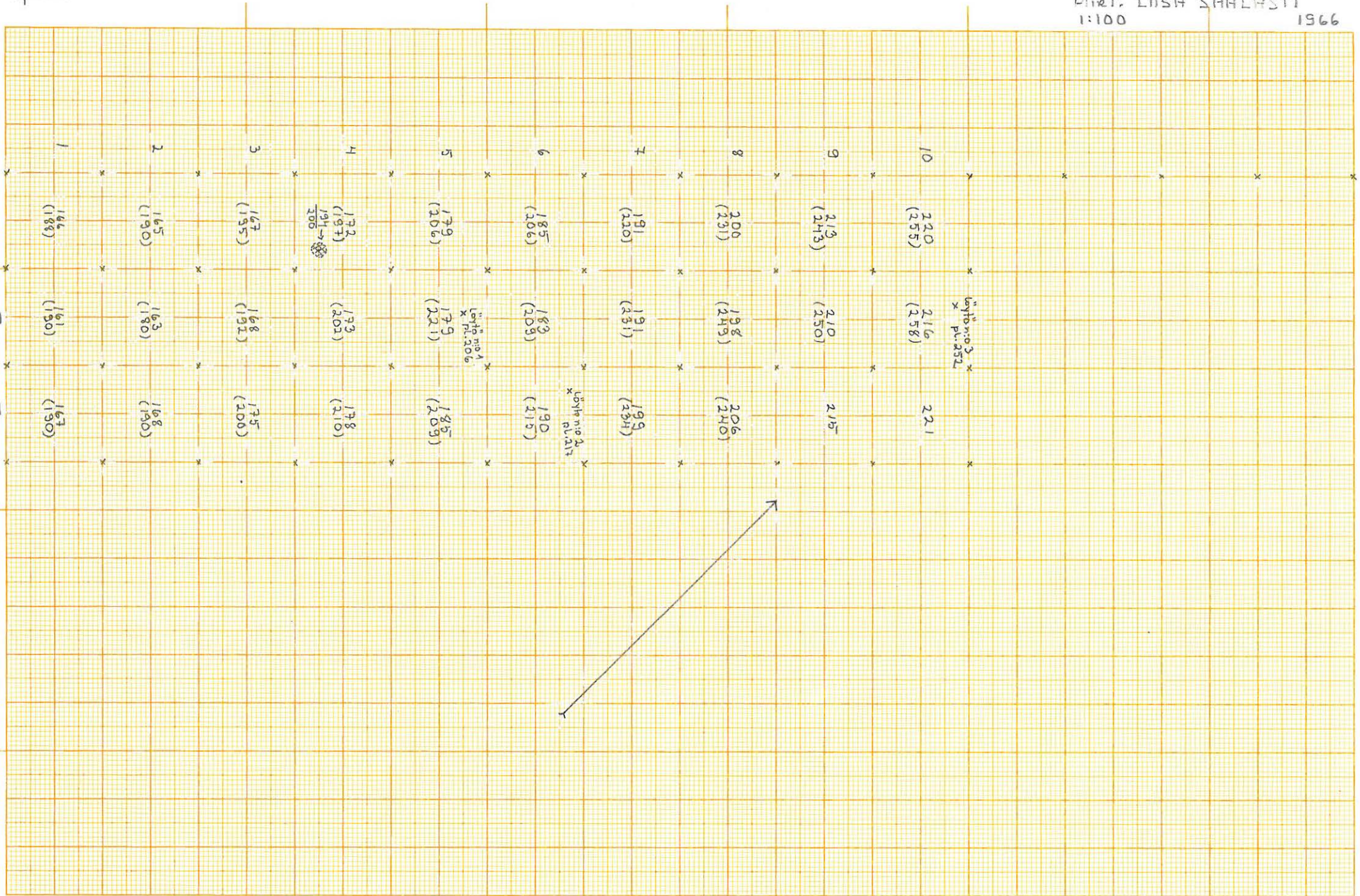
kp. 112

A 4 (210x297 mm)

I

II

III

Kuva 5. Kurikka, Syvänoja, Kuivamäki
kairaus launoista. F. 33336

Kuva 6. Kurikka, Syvänoja, Kuivamäki
kairaus launoista. F. 33337

Kuva 7. Kurikka, Syvänoja, Kuivamäki
Rumppaikkaa launoista nähtynä. - F. 33338

2.

Kuva 1. Kurikka, Syväoja, kuivamäki, kuvattu
muennilleen ilästä. F. 33332

3.

Kuva 2. Kurikka, Syväoja, kuivamäki,
F. 33333

4.

Kuva 3. Kurikka, Syväoja, kuivamäki.
F. 33334

5.

Kuva 4. Kurikka, Syväoja, kuivamäki,
kuivatus alkuvaiheessa, kuvattu muennilleen
lounaasta. F. 33335